

DEKLARACJA IDEOWA

- Technika, mimo iż obejmuje składniki sztucznie generowane przez człowieka, stanowi współcześnie kluczowy składnik naturalnego środowiska ludzkiego życia i działania. Technika, środki techniczne, systemy techniczne to nie tylko zestaw biernych narzędzi, „przedłużenie ręki i intelektu”, ale czynnik aktywnie współtworzący nasz świat.
- Wprowadzenie w społeczność określonego elementu techniki ułatwia lub utrudnia pewne działania, amplifikuje lub zmniejsza skutki rozmaitych działań, umożliwia działania dotąd niemożliwe, przekształca stosunki społeczne i wyznacza relacje władzy, buduje ramy odniesienia dla rozumienia rzeczywistości i współdeterminuje znaczenie rozmaitych pojęć. W konsekwencji współczesna technika oddziałuje na różne sfery codziennego życia, kształtując zachowania indywidualne i relacje interpersonalne.
- Uniwersalność techniki sprawia, iż jej rozwój staje się także jednym z kluczowych czynników kształtowania współczesnych procesów globalizacji. Świat powstający w wyniku rozwoju techniki – i wspierającej ów rozwój nauki – jest światem o określonych własnościach aksjologicznych: stwarzający możliwości dla rozwoju demokracji, lecz jednocześnie z drugiej strony dostarczający narzędzi kontroli i autorytaryzmu. Technika może być w ten sposób generatorem zarówno równości czy sprawiedliwości, jak i być czynnikiem zwiększającym zróżnicowanie między grupami społecznymi, służyć dla działań społecznie pożądanym, lub też szkodliwym.
- Nie sposób twierdzić, że technika jest neutralna wobec wartości, gdyż wprowadzenie techniki do społeczności jest decyzją tyleż techniczną i ekonomiczną, co polityczną i moralną. A odpowiedzialność za skutki ciąży nie tylko na jej użytkownikach, ale także na projektantach, producentach, sprzedawcach i popularyzatorach. Wobec tego jeśli nie chcemy uznać, iż pozostaje nam jako ludziom stać się „trybikiem” w rozwoju naukowo-technicznego systemu, należy prowadzić systematyczną i wieloaspektową ocenę technik już istniejących, jak również tych planowanych czy postulowanych oraz ich skutków bezpośrednich i kumulatywnych w różnych obszarach życia – od środowiska przyrodniczego do struktur społecznych i politycznych.
- W taką ocenę muszą być zaangażowani inżynierowie i filozofowie, przedstawiciele nauk ścisłych, ale też nauk społecznych i humanistycznych, akademicy i politycy, a uzyskane wyniki powinny stawać się podstawą decyzji - od etapu projektowania do wprowadzenia do powszechnego użytku. Jest to kwestia społecznej odpowiedzialności nie tylko za świat dla nas, ale i dla przyszłych pokoleń.
- Wypracowywanie takich ocen, zarówno w aspekcie merytorycznym jak i metodologicznym, jest kluczowym zadaniem Polskiego Towarzystwa Oceny Technologii. Towarzystwo, także poprzez współpracę z innymi podmiotami społecznymi, będzie czynnikiem budowania kultury technicznej odpowiadającej współczesnym wymogom i wyzwaniom.